

Törésvonalak a Mindszenty-tisztelők érvelési rendszerében

Török Csaba, *Prímás album*,
Magyarországi Mindszenty Alapítvány, Budapest 2016. 167.
lap. Török Csaba, *A szent életű bíboros*, Új Ember Kiadó,
Budapest 2016. 295. lap.

Török Csaba két Mindszenty-kötettel is jelentkezett. A Magyarországi Mindszenty Alapítvány felkérésére írta mindkettőt, szövegük is majdnem azonos. Formai kiállításuk eltér egymástól. A díszes kiállítású, keménykötésű, vékonyka Prímás album kiadója maga az Alapítvány, címadása a Serédi Jusztinián tiszteletére 1928-ban kiadott vaskos Prímás-albumra hajaz. S míg a történelmi előd tiszteletére kiadott albumnak több szerzője van, akik tanulmányaikban Serédi személyét, munkásságát vizsgálták, ez esetben azt látjuk, hogy egy szerző jegyzi, a mű hagiográfiai jellegű, a Kiadók a betűk nagyságával akartak papírt spórolni és sajnálatos módon ugyanazon illusztráció is mindig visszatér az egyes fejezetek kezdőlapjain. Így a grafikai kiállítás nem éri el az óhajtott célt és az album várhatóan nem fog tipográfiai díjat nyerni. A könnyebben lapozható, az Új Ember Kiadó által gondozott változat némi részletekben eltér, bővebb, szándékában szintén hagiografikus jellegű. Foglalkozni kell e két művel, mert eltérően az eddigi Mindszenty-irodalomtól – és itt kiemelten gondolunk Mészáros István működésére, aki a kötetet ajánló sorokat írta, neki nem jutott osztályrészül az, hogy jól terjesztő kiadók adják ki vonatkozó műveit, hanem leginkább saját költségén kellett megjelentetnie azokat –, a katolikus heti-

lap terjesztése várhatóan sok katolikus családba el fogja juttatni a könnyebben lapozható változatot.

A célkitűzéssel kapcsolatban nem lenne problémánk, Mindszenty bíboros életszentségét érdemes kimutatni, de az a benyomásunk, hogy nem derül fény sem arra, hogy mi a véleménye a szerzőnek arról, hogy Mindszenty vértanú volt-e vagy sem, pedig ennek a végén külön fejezetet szentelt, valamint Mindszenty életszentsége felől sem, mert az utolsó fejezetben csak idézeteket olvashatunk olyan személyektől, akik sokszor nem is ismerték őket személyesen, tehát a boldoggá-, szenttéavatáskor nem minősülhetnek olyan tanúknak, akik Mindszentyt személyesen ismerték volna, sem olyan tanúknak, akik a Mindszentyt személyesen ismerő elsődleges tanúktól hallottak volna erre vonatkozó állásfoglalást, tanúságtételt.

Ezen túl, sajnálatos módon, nyilvánvaló törésvonalakat találunk az érvelési rendszerben.¹ Egyrészt a szerző azt írja, hogy nem a közéleti, nem a politikus hercegprímás áll érdeklődésének középpontjában, és bőségesen használja a hagiográfiai irodalmat, valamint Mindszenty bíboros emlékiratait. Bőséges történelmi irodalommal áll elő, sőt az irodalom kapcsán minősíti is az egyes irodalmi tételeket. Ezek szerint ismeri és idézi a történelmi irodalom (egy részét), de csak azt a részét, amely számára idézhető, tehát válogat bennük. Így például hiányoljuk az emlékiratok értékelésére vonatkozó legújabb irodalom figyelembe vételét. Történészek ezért nem fogják haszonnal lapozni. Másrészt pedig kifogásoljuk, hogy idéz ugyan néhány művet, de láthatóan nem ismeri azokat.²

---

¹ Erről lásd a szerző által nem idézett munkánkat: Somorjai Ádám, *Törésvonalak Mindszenty bíboros emlékirataiban. Tartalmi és szövegközlési sajátosságok*. Vecsey József, a társszerző, Budapest–Pannonhalma 2013. 290.

² Tekintettel arra, hogy az Új Ember Kiadó által gondozott népszerűbb változat nagyobb olvasóközönséget fog elérni, a következőkben ennek bibliográfiai adatait fogjuk megadni.

„A szent életű bíboros” a 215. oldalának 394. jegyzetében azt olvassuk: „A téma legátfogóbb feldolgozása: Somorjai Ádám, *Ami az emlékiratokból kimaradt... Bencés, Pannonhalma 2008.*” Nos, igaz, hogy csak szakberkek lapozzák a Magyar Egyháztörténeti Vázlatok c. folyóiratot, de ott van egy frissebb irodalmi tétel, amelyben a gyűrű, a mellkereszt és a mantello átadását részletezve vizsgálom, felhozva a Felici Foto legteljesebb fényképgyűjteményét, elemezve az ott láthatókat.³ Így vitatkoznék a szerzővel, hogy azt a fontos kérdést, miszerint VI. Pál pápa mit mondhatott neki érseki címével kapcsolatban, nem lehetne nagy bizonyossággal megválaszolni. Érvelése a következő: „Egy dolog biztosnak tűnik: nem létezik objektív, megingathatatlan és megkérdőjelezhetetlen leírása a négy szemközti beszélgetésnek, az ott elhangzottaknak.”⁴ Ez az érvelés kétélű. Egyrészt megingatja az ő általa néhány sorral feljebb írottak hitelét, miszerint van egy Pro Memoria, egy följegyzés, amelyet a szemtanú Zágon prelátussal készítettet és amelyre a hagiográfiai irodalom hivatkozni szokott. Ugyanakkor bármely „objektív, megingathatatlan és megkérdőjelezhetetlen leírás”, ha van is, értelmezésre szorul a fölmerülő többi körülmény miatt.

S bár az általa megadott és az én nevem által fémjelzett irodalmi tételekben olvashat a kérdésről, megelégszik azzal, hogy Kovács Gergely okleveles posztulátor álláspontjára hivatkozva, Márton Marcell karmelita atyát tartja gyóntatójának az amerikai követségi periódusban: „... 1945-ben az újonnan kinevezett

---

³ Somorjai Ádám, *A gyűrű, a mellkereszt és a mantello átadása. Mindszenty bíboros emlékiratainak értelmezéséhez*, in: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 21 (2009/1–4) 303–319. – Interneten letölthető a következő honlapon: www.heh.hu továbbá az Arcanum Digitális Tudománytár és a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának honlapjain. Utóbbi elérhetősége: http://real-j.mtak.hu/1015/1/MagyarEgyhaztortenetiVazlatok_2009.pdf

⁴ Török Csaba, *A szentéletű bíboros*, 215.

esztergomi érsek, Mindszenty József sietett megtárgyalni vele a hívek lelki életét érintő és előmozdító kérdéseket. Talán már ekkor a hercegprímás gyóntatója lett, de később, az amerikai követség félrabságában már bizonyosan (Kovács Gergely közlése alapján – TCs)⁵.⁵ Ebből gyorsan levonja a következtetést: „1956-tól 1966-ban bekövetkezett haláláig Marcell atya volt Mindszenty bíboros gyóntatója. Majd így írja: „Marcell atya boldoggá avatásának folyamata megindult. Ahogy a történelemben megannyiszor igazolódott: a szentek vonzzák a szenteket.”⁶ Másutt: „Nem véletlen, hogy az amerikai nagykövetségre a szent életű Marton Marcell kármelita atyát kérte be, hallgassa meg bűnvallomásait s adjon lelkivezetői útmutatást neki.”⁷

Marton Marcell nevét ugyan megtaláljuk Balogh Margit rendkívül alapos monográfiájában, de ő azt írja, hogy csak „alkalmilag” gyóntathatta a bíborost, mert gyóntatóiként fő helyen Városi Ferencet és Tátrai Gyulát nevezi meg.⁸ Marton Marcell 1966-ban halt meg,⁹ a bíboros ezt követően még öt esztendeig volt az amerikai nagykövetségen. Tekintettel arra, hogy az amerikai követség rangját csak ezt követően emelték nagykövetségi szintre, a mondat értelmetlenné vált: Marton Marcell, 1966-ban

⁵ Török Csaba, *A szentéletű bíboros*, 61. 75. j.

⁶ Török Csaba, *A szentéletű bíboros*, i. m. 203.

⁷ Török Csaba, *A szentéletű bíboros*, i. m. 259.

⁸ A jegyzetben tovább finomít: „*Marton Marcell* († 1966) kármelita közel állt Mindszentyhez, nem kizárt, hogy időnként meggyóntatta a bíborost, de egy szétszórt rend tagjaként és öregségére megsüketülve erre nemigen lehetett sok lehetősége.” Balogh Margit, *Mindszenty József (1892–1975)*, Budapest 2015. II. kötet, 1082. old. A 1111. oldal, 187. sz. lábjegyzetében tisztázza a gyóntató pontos nevét: „Toplosky a követségről feljegyezte Városi címét: Bp. VIII. Reviczky u. 9., márpedig ott akkor, a Krisztus Király plébánián Városi Ferenc szolgált.”

⁹ A halál pontos dátuma: 1966. május 29. Lásd: *Marton Boldizsár Marcell*, in: *Magyar Katolikus Lexikon* VIII. kötet, Budapest 2003. 768.

bekövetkezett halála miatt nem léphetett be a budapesti amerikai nagykövetség épületébe. Marton Marcell nevére két írásos említés van. Az egyik Füzér Julián ferences tollából való,¹⁰ a másik legújabbban karmelita forrásból került elő. Bakos Rafael karmelita is átveszi ezt az információt, és név nélkül, csak annyit közölve, hogy „a tanúságtételek szerint az amerikai nagykövetségre is bejárt hozzá”.¹¹ Füzér Julián azonban Marcell atyát csak a lehetséges gyóntatók között említette, ahogy írja: „nincs kizárva”, ami arra utal, hogy ez nála is csak feltételezés. Füzér Julián 1939-től külföldön élt, a magyarországi viszonyokat csak hírből ismerhette és arról sem lehetett közvetlen értesülése, hogy nem olyan egyszerű besétálni Budapesten az amerikai követségre.

A következőkben azt szeretnénk kimutatni, hogy 1956. november 4-től kezdve, amikor Mindszenty bíboros átlépte az amerikai követség küszöbét, írásos forrásokkal nem bizonyítható, hogy Marton Marcell gyóntatta volna, ezt megelőzően is nehéz lesz kimutatni, lévén, hogy hét esztendőn át fegyházban

---

¹⁰ Füzér Julián, *Mindszenty bíboros, a szent*, Youngstown 1989. 68. Lásd: Balogh Margit, i. h. II. kötet, 1082. 106. j.

¹¹ „Marcell atya Mindszenty József gyóntatója volt, s bármilyen feljegyzés egy ilyen embertől rendkívül veszélyes lehetett azokra nézve is, akik őt befogadták. Marcell atya 1956 után is követte Mindszenty bíboros életútját, s a tanúságtételek szerint az amerikai nagykövetségre is bejárt hozzá. Hogy ezt hogyan és miként tudta megtenni, mind ez ideig pontosan nem tudjuk, mert még az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára sem tudott erre vonatkozó dokumentumokat átadni. Mindszenty bíborosnak az amerikai követségen töltött időszakáról az egykori állambiztonsági szervek »Prímás« fedőnéven vezettek ugyan egy négy kötetre rúgó dossziésorozatot, de eddigi tudomásunk szerint ez már a '70-es években megsemmisítésre kerülhetett.” Bakos Rafael OCD, *Marton Marcell atya élete példa arra, hogyan nyílik meg az ember Isten irgalmára*, részlet. In: Magyar Kurír, 2016. május 24. Interneten: <http://www.magyarkurir.hu/hirek/bakos-rafael-ocd-marton-marcell-atya-elete-pelda-arra-hogyan-nyilik-meg-az-ember-isten-irgalmara>

vagy házi őrizetben tartották. Az amerikai követségen pedig nem adatott meg neki a gyakori gyónás lehetősége.

Mindszenty bíboros egyfajta naplót vezetett a követségi periódusban, amelyet a Mindszenty Alapítvány adott ki. Ebben négy említésre figyeltünk fel a gyóntatóval kapcsolatban. Az első 1963. május 17-én kelt, miszerint „A gyóntatót elfelejtették értesíteni.”¹² 1965. április 10-én történt bejegyzés: „Húsvéti szentgyónásomat végeztem.”¹³ 1967. június 21-én utalást találunk a gyóntatókra, így, többes számban: „A beavatkozás gátlás nélkül terjed. Gúny a nagy családok ellen. Gyóntatók: várjak, várjam be a pápai döntést.”¹⁴ 1968. december 18-án a következő utalást találjuk: „A gyógyult gyóntatóm itt. Fivére, István kanonok kongruáját elvonták.”¹⁵ A napi jegyzetekben tehát nem találjuk meg a gyóntató megnevezését, egy esetben többes számban történik említés, egy esetben pedig utalást találunk a gyóntató egészségi állapotára, valamint annak fivérére, Istvánra. Ez megerősíti azt, hogy Városi Ferencre gondolhatunk.

További adatokat az amerikaiak diplomáciai irataiban és a Casaroli bíboros személyes hagyatékából publikált dokumentumokban találunk. Utóbbiban nincs utalás a névre, csak általában a gyóntatóra,¹⁶ illetve arra, hogy gyóntatójával évente két-

¹² Mindszenty József, *Napi jegyzetek. Budapest, amerikai követség 1956–1971*, sajtó alá rendezte: Csonka Emil, Vaduz 1979. 305.

¹³ I. h. 381. 1965-ben a húsvét április 18-ra esett, ez így a virágvasárnap előtti szombati nap.

¹⁴ I. h. 426.

¹⁵ I. h. 434.

¹⁶ Lásd a König bíboros 1963. április 18-án tett (első) látogatásáról készült jelentést, amelyet Opilio Rossi bécsi nuncius vetett papírra, in: Somorjai Ádám – Zinner Tibor, *A Szabadság térről Washingtonon át a Vatikánba – és vissza. Mindszenty József bíboros, prímás, esztergomi érsek követségi levelezése az Apostoli Szentszékkal, 1956–1971* (VERITAS Könyvek 4.), Budapest 2016. 68. és 70. – Casaroli 1963. május 18-án ezt a jelentést idézi, lásd: *i. m.* 87.

szer találkozhat.¹⁷ A publikált amerikai források alapján pedig arra az eredményre juthatunk, hogy Mindszenty bíboros követéségi gyóntatója első alkalommal 1956 karácsonyán érkezett,¹⁸ 1958 tavaszán már azt is megtudjuk, hogy Városinak hívják és a Krisztus Király plébánia papja,¹⁹ akit a bíboros aranymiséjével kapcsolatban, 1965-ben, az amerikai források ismét vezetékneven neveznek.²⁰ A gyóntató neve tehát 1958–1965 között bizonyosan Városi Ferenc. Az utolsó egy-két évben pedig Pasarétről járt be hozzá Tátrai Gyula ferences.²¹ Általában félévenként látogathatták meg őt. Ily módon a történeti források figyelmen kívül hagyásával a hagiográfus elsietett következtetésre jut.

Az erkölcszociológiai szakirodalom újabban három lépésben közelíti meg a normákat. Első lépésben történik a tényfeltárás. A második lépésben, eddigi ismereteink kiegészítéseképpen, az új felismerések integrálása. Harmadik lépésben jön csak a rekonstrukció és a normák megállapítása. Újabban azt tapasztaljuk, hogy a Mindszenty-tisztelet a jó ügy érdekében lemond az első lépésről, nem foglalkoztatja a tényfeltárás. Más szavakkal: nem óhajtja olvasni Mindszenty leveleit. A szerző által idézett

---

¹⁷ Ez Luigi Bongianino vatikáni diplomata 1964. április 6-án kelt följegyzéséből tudható, lásd: Somorjai–Zinner, *A Szabadság térről Washingtonon át a Vatikánba – és vissza*, i. m. 16.

¹⁸ Ekkor engedélyezték először édesanyja látogatását is. Lásd: Somorjai Ádám, *Törésvonalak Mindszenty bíboros emlékirataiban*, i. m. 229–230. 79. sz. jegyzet.

¹⁹ Lásd fentebb Balogh Margit kutatási eredményét.

²⁰ Aranymiséje alkalmából. Lásd részletesebben: Somorjai–Zinner, *A Szabadság térről Washingtonon át a Vatikánba – és vissza*, i. m. 275–276. Ebben az összefüggésben Városi Istvánról írtunk, amely utólag tévesnek bizonyult, lásd i. m. 272. 631. j.

²¹ „His Eminence Files” – *Mindszenty bíboros az Amerikai Nagykövetségén. Követségi levéltár, 15 (1971)*, szerk. Somorjai Ádám, Budapest 2008. 2. kiadás: 2012. 17–18. old. A kötet letölthető itt: <http://mek.oszk.hu/13800/13863/>

és fentebb hozott 766(!) oldalas kötetünkben Mindszenty bíboros több mint száz levelét lehet olvasni, a bíboros államtitkárok és a pápák, főleg VI. Pál pápa válaszaival.²² Úgy tűnik, hogy a hagiográfus lendületbe nem fér bele ezek figyelmes olvasása, pedig a boldoggá-, szenttéavatandó hercegprímás saját gondolatait olvashatjuk benne, amelyet – mert angolul kellett fogalmaznia – csak nyelvi korlátok alakítottak olyanná, amilyenné. Az egész kötetet csak olyan szempontból idézi, hogy König bíboros „lett később a fő kapocs a Szentszék s a prímás között.”²³

Az azonban, ha nem olvassuk el Mindszenty bíboros jegyzeteit és leveleit, a biblikusok kifejezésével: nem tanulmányozzuk az *ipsissima verba* saját szavait, azzal a teljes, vérbő, húsból-vérből álló hercegprímás megismeréséről mondunk le. A hagiográfus azonban nem mondhat le a szellemi igényességről, nem lehet szubjektív és szelektív. A hagiográfusnak szentképre van szüksége, ami lehet idealizált, de nem szakadhat el a tényfeltárástól.

Somorjai Ádám OSB

---

²² A Szabadság térről Washingtonon át a Vatikánba – és vissza c. munkáról van szó. Nem tudni, miért, a szerző 2015-ös megjelenési évről ír. A megjelenési év helyesen 2016.

²³ Török Csaba, *A szentéletű bíboros*, i. m. 206., a 372. jegyzet. A Prímás-albumban még ez a rövid utalás is hiányzik, az irodalmi tételt jegyzetben, egy könyvészeti felsorolás elején hozza.

NTTK 2016

Nemzetközi Tudományos Teológiai Konferencia

Gyújtóhérvár 2016. október 20-21.

A BBTE Római Katolikus Teológia Kar Pasztorál-Teológia Intézete, Aula Magna (I. emelet), Könyvtár U. 3. sz.

Catholice reformare. A katolikus egyház a fejedelemség korában.

Ezeréves múltunk. Tanulmányok az Erdélyi Egyházmegye történelméről
Szerkesztők: Marton József, Bodo Márta
Szent István Társulat – Verbum, Budapest – Kolozsvár, 2009.

Itt vagyok, engem küldj! Tanulmányok a papságról
Szerkesztette: Marton József, Oláh Zoltán.
Kovács F. Zsolt
Szent István Társulat – Verbum, Kolozsvár, 2010.

A halálbiztos hely. Tanulmányok az elmélet és a halál kultúrájáról
Szerkesztette: Diósi Dávid
Szent István Társulat – Verbum, Budapest – Kolozsvár, 2011.

Megmenekültem az oroszán torkából. Az erdélyi katolikus egyház a megpróbáltatások idején
Szerkesztette: Marton József, Diósi Dávid
Szent István Társulat – Verbum, Budapest – Kolozsvár, 2015.

Katolikus és emocentrizmus Erdélyben. Katolikus identitásunk
Szerkesztette: Marton József, Diósi Dávid
Szent István Társulat – Verbum, Budapest – Kolozsvár, 2015.

Támogatók:

Média partnerek:

Program:

Oktober 20, csütörtök

10⁰⁰-10¹⁵ Megnyitó: Dr. Jakubinyi György érsek,
Dr. Vik János dékán, Dr. Mantón József

Moderátor: Marton József

10¹⁵-11⁰⁰ Kruppa Tamás: *Báthony Zsigmond és az erdélyi katolikusok.*

11⁰⁰-11³⁰ Szünet

Moderátor: Vik János

11³⁰-12¹⁵ Kruppa Tamás: *A katolikus megújulás ügye és a Jezsuita rend Erdélyben a Báthony korszakban (1680–1609)*

12¹⁵-13⁰⁰ Sartes Zsófia: *Felekezeti viszonyok és rendi politika a 17. század végi Erdélyben*

13⁰⁰ Ebéd

15⁰⁰-16³⁰ Látogatás a Bathyauneumban

Moderátor: Kruppa Tamás

16⁰⁰-16¹⁵ Tóth Tamás: *Mártonffy Györgytől Mártonffy Józsefig.*

Az erdélyi egyházmegye a Vatikánban őrzött püspöki processzusok tükrében (1730–1800).

16¹⁵-17¹⁵ Szünet

17¹⁵-18⁰⁰ Codex Régizene Együttes: *Erdélyi régizene a fejedelmi korszakban*

18⁰⁰ Indulás Küküllővárra

19⁰⁰ Jövedel-i borkóstolóval egybekötött vacsora a Küküllővári Bethlen-Haller kastélyban

Oktober 21, péntek

Moderátor: Tuszor Péter

9⁰⁰-9¹⁵ Kovács András: *A gyulafehérvári székesegyház berendezése a 15-18. században*

9¹⁵-10³⁰ Mihalkik Béla: *A Szentiszék és az erdélyi katolikus restauráció ügye: Illlyés Antalnak erdélyi püspök kinevezése (1696)*

10³⁰-11⁰⁰ Szünet

Moderátor: Tóth Tamás

11⁰⁰-11⁴⁵ Msgr. Martin Roos pk.: *A csanádi egyházmegye püspökei a török hódoltság idejében - Csupán címzetes vagy igazai egyházmegyes főpásztorok?*

11⁴⁵-12³⁰ Lakatos Attila: *A katolikus pasztoráció és vallásgyakorlati lehetőségei a nagyváradi egyházmegye területén az erdélyi fejedelemség idején*

12¹⁵ Szentmise (SIS-képolna)

13¹⁵ Ebéd

15⁰⁰-16⁰⁰ Várséta (opcionális)

Moderátor: Szirtes Zsófia

16⁰⁰-16¹⁵ Tuszor Péter: *A Pázmány utód, Lippay György, erdélyi (egyház)politika*

16¹⁵-17¹⁵ Mantón József: *Erdélyi vikáriusok és választott püspökök a fejedelemség idején*

17¹⁵-17³⁰ Könyvbemutató

17³⁰-18⁰⁰ Szünet

18⁰⁰-19⁰⁰ Székesegyház és az érseki palota bemutatása

19⁰⁰ Ünnepléses záró-veesperás a székesegyházban

19³⁰ Állófogadásos székely disznótörős diszvacsora borkóstolóval a fejedelmi börtönben (jelentéki érseki borsospincében)

ELŐADÓK

Kovács András: BBTE, ny. egyetemi tanár
Kruppa Tamás: Szegedi Tudományegyetem, egyetemi docens
Lakatos Attila: régész, Nagyvárad
Mihalkik Béla: Jezus Társasága Magyarországi Rendtartományának Levéltár-levéltár-vezetője
Msgr. Martin Roos: lengyel püspök
Sartes Zsófia: BBTE, egyetemi tanár, pápai prelátus, nagymécsot
Szirtes Zsófia: MTA-PPKE „Lendület” Egházterületi Kutatócsoport munkatársa
Tóth Tamás: RMA, Pápai Magyar Intézet, rektor
Tuszor Péter: PPKE egyetemi docens, MTA-PPKE „Lendület” Egházterületi Kutatócsoportjának vezetője
Codex Régizene Együttes: Kovács László – hegedű, ének, Kovács Éva – hegedű, Adorján Csaba – brácsa, népi brácsa, ének, Lázár Zsombor – cselló, Szgyóvár Árpád – nagybőgő, ének